ప్రేమ కానుక

రవీంద్రనాథఠాగూరు

జయంతి పబ్లికేషన్సు
గోపాలరెడ్డి రోడ్ :: విజయవాడ - 2.

2

ద్వితీయ ముద్రణ :
డిసెంబరు '65
మూల్యం : **1-00**

రాజా ప్రెస్
విజయవాడ - 2.

అనువాదం :
ఖండవిల్లి సాంబశివరావు

సంపాదకులు :
యం. పెరుమాళ్ళు.

ఓ షాజహాన్ చక్రవర్తి! నీ సార్వభౌమత్వం అంతరిస్తున్నా ఉపేక్షించావు! కాని ఒక ప్రేమాశ్రుకణానికి శాశ్వతత సమకూర్చ అభిలషించేవు!

గాని కాలపురుషునికి మానవ హృదయంపై రవంతయినా జాలిలేదు సంస్కృతికోసం అది జరిపే పెనగులాటను తిలకించి నవ్వుతూంటాడు.

అయినా నీవు సౌందర్యవాగురతో అతన్ని బందీగా చేసావు. నిరాకారమయిన మృత్యువుని, వాసిపోని సుందరకళాస్వరూపంతో కిరీటాలంకృతిని చేశావు.

మాటుమణిగిన మధుర యామినిలో ప్రేయసి వీనుల్లో పలికిన నీ ప్రణయరహస్యం శిలల శాశ్వత మౌనంలో మలచబడింది.

మహాసామ్రాజ్యాలు మట్టిలో కలసిపోయినా, అనంతయుగాలు నీడల్లో అంతరించినా, నీవు నిర్మించిన తాజ్ మహల్లోని ప్రతి చంద్రకాంత శిలా శిరసెత్తి ఆకాశంలో మెరుస్తూన్న తార కల నవలోకించి "నేను మరచిపోలేదు, నేను మరచిపోలేదు"

అంటూ గాఢ నిట్టూర్పులు నిగిడిస్తూనే ఉంది-

"నేను మరచిపోలేదు"-

గాని జీవిత ప్రవంతి తన అనంతయాత్రా సంరంభంలో దానిని విస్మరించింది. తన మధుర స్మృతులను అనాథసుందర కళా

స్వరూపాల్లో నిక్షిప్తంచేసి, మమకారపు బరువుబాధ్యతలు దిగవిడిచి నిర్విచారంగా తన అనంత ప్రయాణాన్ని కొనసాగిస్తూనే ఉంది.

2

ఓ ప్రేయసీ! నా ఉద్యానవనంలోకి షికారానికిరా. నిన్ను చూడాలని ఆసక్తితో, ఒకదానిపై ఒకటిపడుతూ, బిడియంతో తీసుకుంటూ నీ చూపులమీద పడుతూన్న నా ఉద్యానవన విరికన్నెల ప్రక్కనుంచిరా. వస్తూవస్తూ కొన్నిటి దగ్గరయినా నిలబడి ఆనందించు. ఆ ఆనందం తాత్కాలిక మయినా అద్భుతంగా వుంటుంది.

ప్రేమయొక్క కానుక బిడియం. అదితనపేరు తాను ఎన్నడూ చెప్పదు. చాటుమాటుగా సంచరిస్తూ ఎవరయినా కనబడితే మెరపుతీగలా పారిపోతుంది. పోతూపోతూ సంతోషతరంగాలతో పృథ్విని నింపుతుంది. పారిపోతూన్న దానిని వెంబడించి పట్టుకోవాలి. లేకపోతే అది నీ కెన్నటికీ దొరకదు. ఒకటి మాత్రం గుర్తుంచుకో!

గుంజుకుని బలవంతానపుచ్చుకున్న కట్నంమాత్రం నలిపివేసిన పుష్పంలా, ఆర్పేసినదీపంలా నిష్ప్రయోజనమే అవుతుంది.

3

నా ఉద్యానవనంలో అసంఖ్యాకంగా తీయటి పళ్ళు గుత్తులు గుత్తులుగా వ్రేలాడుతున్నాయి. అవి బాగా పెరిగి

రసభారంతో అలసాలసంగా సూర్యకాంతిలో ఊగుతూం టాయి.

ఓ నా ప్రేయసీ! నా ఉద్యానవనంలోకి సగర్వంగావచ్చి ఆ చల్లటి చెట్లనీడలో కూర్చొ ఆరముగ్గిన పళ్ళను కోసుకో. వాటిమధురరసాల బరువుని నీపెదాలపై పూర్తిగాదించుకోనీ.

నా ఉద్యానవనంలోని సీతాకోకచిలుకలు వాటి సుందర మయిన రెక్కలను, సూర్యరశ్మిలో అందంగా విదిలిస్తూం టాయి. చెట్ల ఆకులు చక్కగా అల్లల్లాడుతూంటాయి.ఫలాలు పరిపక్వం పొందటానికి ఉవ్విళ్ళూరుతూంటాయి.

4

పసిరికపూవు భూతలానికి దగ్గరగా ఉన్నట్టే ఆమెగూడా నాహృదయానికి అతి సన్నిహితంగాఉంది. అలసిన అవయవా లకు మత్తునిద్రవలె,ఆమెనాకు అతి మధురమైంది.ఆమెపైనాకు గలప్రేమ, హేమంతపు నదీ ప్రవాహంలా, నిర్మలంగానూ, నిండుగానూ పరుగులు పెడుతూంది. కెరటాలతోనూ సుడుల తోను కలసిపాడుతూన్న సెలయేటిగానంలా,నాకవిత నాఅను రాగ ప్రవంతితో ఏకమయి పాడుతోంది.

తారాగణ సమేతంగా నభోమండలం లభించినా, అనంతై శ్వర్యములతో వసుంధరామండలం ప్రాప్తించినా,నాకు కించి త్తయినా సంతృప్తి ఉండదు-నా ప్రేయసి నాతో కలిసిఉన్న,

పృథ్విలో కాస్త జాగా ఏమారుమూల దొరికినా చాలు.
సంపూర్ణంగా తృప్తి పొందుతాను.

5

లోభత్వం ఎరుగని ఈ వసంతదినకాంతిలో నిశంకలూ లేక చకచకా ముందుకు సాగిపోతూన్న వారినిగురించి,—నవ్వుతూ కేరుతూ ఉత్సాహంగా పరుగులుపెడుతూ, వెను దిరిగి చూడనివారిని గురించీ, - తర్కాతీతమైన ఆనందపు వేళల్లో కలకలలాడుతూ వికసించి, మరుక్షణంలో వాడి పడి పోయినా నిర్విచారంగా ఉంటూన్న సురభిళ ప్రసూనాల గురించి,–ఓ కవీ పాడుము.

నీగత జీవితపు కన్నీటిగాథల్ని, పన్నీటివలపుల్ని చెప్పటానికి మౌనంవహించి కూర్చోకు-

రాత్రికిరాత్రి పూలనుండి విచ్చి, రాలిపోయిన పూరేకులను ఏరుతూకూర్చోకు.-

నిన్ను మోసగించి పారిపోయిన ప్రియురాలిగూర్చి వ్యర్థప్రయత్నాలు చేయకు-

జీవితంలో ఏర్పడ్డ ఈఖాళీలనుపూడ్చకు-వాటిని అలావదలటం వల్ల వాటి అంతరాంతరాల్లోంచి అపూర్వగాన ప్రవంతి పైకి ఎగచిమ్ముతుంది.

6

నాకు మిగిలిన జీవితం స్వల్పాతిస్వల్పం. జీవితంలో ఎక్కువభాగం ఒక్క వసంతంలో బ్రహ్మానందంగా నిర్వా చీగా గడపివేశాను నీతో - ఇప్పుడు నీకు ఒక ప్రణయగీతం రచించి పాడితే సరిపోతుంది. నీ కెంగేలు మృదువుగా గ్రహించి సురభిళ ప్రసూనాలతో మాల అల్లుతేచాలు - కాంతులీనే రత్నాల కర్ణాభరణాన్నయి, ప్రియురాలి రహస్యంలా నీ చెలిని నిరంతరం ఉంటే చాలు-

నీతో సాయంత్రాన ఒక్కఆట ధైర్యంచేసి ఆడి, అందులో ఓడిపోయి, నాసర్వస్వం పోగొట్టుకుంటే చాలు-—

ఈ మిగిలిన స్వల్పజీవితంలో నేనంతకంటే ఆశించను-

7

నా నావ అతి సున్నితమయింది, దుర్బలమయింది. ఝుడివానలో బుసలుకొడుతూ మీదికెగురుతూన్న కెరటా లను దాటించి సమర్థమయిందికాదు. అయినా నీవు వస్తా నంటే బయలుదేరిస్తాను.

మధురస్వప్నాల అలలతో కలత నిద్రచెందిన కాటురంగు జలాలుగల తీరం వెంబడి,-వంగిన కొమ్మల్లోంచి పెలువడు తూన్న పావురాయిల కువకువ నాదాలతో విషాదభరితా

లైన మిట్ట మధ్యాహ్నపు నీడలుగల తీరంవెంబడి - నా నావను భద్రంగా నడిపించుకుని, నిన్ను తీసుకువెళతా. సాయంకాలమున నీవు అలసిఉండగా, వ్రేలాడిఉన్న కలువ పూవు ఒకటి నీ జెడలో పెట్టడానికి కోసి తెచ్చి, తరువాత నీ దగ్గర శెలవు తీసుకుంటాను.

3

నా నావలో నీకు స్థలం ఉంచేను. ఒంటరిగా వరి కంకులతో నీవు ఉన్నావు. నా నావ ప్రయాణీకులతో క్రిక్కిరిసిపోయింది. చాలా బరువు సామాన్లతో నింపబడింది. అయినప్పటికీ, జాగా లేదని నిన్నెలా వదిలివేయగలను? యవ్వనంతో మిసమిసలాడుతున్న నీ కోమల శరీరం అల్లల్లాడిపోతూంది. నీ క్రీగంటి చూపుల్లో చిరునవ్వుల మెరపులు పరుగెడుతున్నాయి. నీ పై వలిపము వర్షాంబుదంలా ఉంది. నా నావలో వచ్చి కూచో - ఈ నావలో ఉన్న ప్రయాణీకులు అందరూ దిగి భిన్నభిన్న మార్గాలలో ఎవరిలావులకు వారు వెళ్ళిపోతారు. నువ్వు నా నావ టాపుమీద విశ్రమిస్తూండు. ప్రయాణాంతమందు నిన్ను ఎవరూ వెనక్కి ఉంచరు.

నువ్వు ఎక్కడికి వెళుతున్నావనిగాని, ఎవరింటికనిగాని, ఎక్కడ ఈ వరికంకుల్ని దాస్తున్నావనిగాని నిన్ను నేను అడగను.

తెరచాపల్ని ముడిచేసి, నావకు లంగరువేసి, సాయంకాలం తీరిగ్గా కూచున్నప్పుడు మాత్రం, నువ్వు ఎక్కడికి వెళుతు

న్నావో, ఎవరింటికి వెళుతున్నావో, వరికంకుల్ని ఎక్కడ దాచుకొంటున్నావో అని మనసులో అనుకుంటూ ఆశ్చర్య పరవశుణ్ణి అవుతూంటాను.

9

ఓ కోమలీ! నీ బుట్ట బరువుగావుంది నీ శరీరం అలసి పోయింది. నువ్వు వెళ్ళదలచుకున్న ప్రదేశం ఎంతదూరం ఉంది? ఏ ఫలాపేక్షతో వెళుతున్నావు? ఈ దారి సుదీర్ఘమైంది. మండుటెండలో నేలకాలిపోతోంది.

ఇటు కేసిచూడు! ఈ సరోవరం ఎంతో లోతుగాను, నిండుగానూఉంది.ఇందులోని నీళ్ళు కాకి కన్నుల్లా కాటుకరంగుగా ఉన్నాయి. నువ్వు ఇలావచ్చి ఈ సరోవరజలాల్లో అలసిన నీ చరణాలను ముంచుకో. మధ్యాహ్న జలతరంగాలమీాది తేలివచ్చిన శీతల సమీారం మృదులాంగుళతో నీ ముంగురులను సవరిస్తుంది. పావురాయిలు కువకువారావాలతో జోల పాటలు పాడుతాయి నీకు. సాంద్రతరుచ్ఛాయల్లో జరిగే ప్రణయరహస్యాలను ఆకులు మర్మరధ్వనుల్లో నీకు వినిపిస్తాయి ఈ సమయంలో గంటలు గడిస్తేనేం? సూర్యుడు అస్తమిస్తేనేం? సాంధ్యచీకట్లలో ఈఅయోమయ ప్రదేశంలో దారి కనబడకపోతేనేం?

ఆ కనబడుతూన్నదే నా కుటీరం. ఆ పూల వెలుగుప్రక్కనే ఉంది. నేను నా వెంబడే నిన్ను తీసుకువెళతా. నీకొక చక్కటి

తల్పము అమరుస్తా. ఒక దీపం ఉంచుతా. హాయిగా నువ్వు నిద్రపో. ఉదయాన పొలుపిండుతూన్న ధ్వనులకు పక్షులు లేచి కిలకిలా రావాలు చేస్తూంటగా, నేను నిన్ను నిదర లేపుతాను.

10

ఈ మధుపాలను స్వగృహాలనుంచే తరిమే దేమిటి ? దృగ్గోచరమార్గాలను పసికట్టించి వాటిని పరుగెత్తించే దేమిటి? ఆతురతతో కదులుతూన్న వాటి రెక్కలలోని ఝుంకారస్వరం ఏమిటి? పూలగుండెల్లో నిదురించే గానాన్ని అవి ఎలా విన గలుగుతున్నాయి? సిగ్గుతోను మానంతోను మూలదాగున్న మకరంద శయ్యామందిరానికి మార్గం ఎలాకనుక్కున్నాయి?

11

దానికి జవాబు వసంతంలో క్రొత్తచిగుళ్ళు చిగర్చటం ప్రారంభమవటమే! సముద్రం తరంగాల మీదుగా ఉద్యాన వనంలోకి వసంతుడు ప్రవేశించటమే వాటికికారణం మలయ పవనంలోని కదలికలు సంకేతాలు, ఉండుండి చెవిపడుతూన్న చెదురు మదురు పాటలు సూత్రమే !

సరి ఈ రోజు పరిసమాప్తి అయిపోయింది.

సముద్రతరంగాలమీదుగా ఉద్యానవనంలోకివచ్చేవసంతంలో నా ప్రణయం ఎల్లప్పుడూ పుష్పిస్తూండుగాక! నా సంతోషం ఉప్పొంగి, కరతాళధ్వనులు చేస్తూ, ఉల్లాసమయిన పాటలతో

11

నృత్యంచేస్తూ, ప్రభాతసుందరిని మేల్కొలిపి, ఆమెకు మధుర విస్మయం కలిగిస్తూండుగాక!

12

ఓ వసంతుడా! యుగాలక్రితం నందనోద్యానపు దక్షిణద్వారం తెరచుకొని, నూత్నయవ్వనంతో ఉన్న ధరిత్రీ తలానికి దిగిరాగానే, స్త్రీ పురుషులు నవ్వుతూ, కేకలు ఇళ్ళనుండి బయటకు పరుగున వచ్చేసి, ఆడుతూ, పాడుతూ, ఆనందోన్మాదంతో ఒకరిపై ఒకరు పుష్పరజస్సు జల్లుకుంటూ వసంతోత్సవం జరుపుకున్నారు. ఆ తొలిచైత్రంలో దారిపొడుగునా నీవు విరజిమ్మిన ఆ పరిమళ పుష్పాలనే ఏటేటా తీసుకొనిరా.

కలలుగా మాత్రం మిగిలిన ఆ నాటి సంతోష వైభవం, కాల గర్భాన కలసి కరగిపోయిన ఆ ఆనంద దినాల మాధుర్యం ఈనాడు స్మృతికిరాగా విషాదభరితలై విరికన్నెలు తమ సువాసనలు నిట్టూరుస్తున్నాయి.

తొలి ప్రణయంలో కొట్టుకుంటూన్న నా జీవితంలోకి కొంగ్రొత్త వింతలతో నీవు ప్రకాశించావు. అప్పటినుంచీ ఆ అనుభవంలేని ఆనందంయొక్క శీతత్వం పచ్చని నిమ్మమొగ్గలలో దాగి ప్రతి ఏటా వస్తూంది. నీ ఎర్రగులాబీలు నా హృదయాంతర్గత అవ్యక్తభావాల్ని, తమ మౌన జ్వాలలా తీసుకుపోతున్నాయి. కవితా రసాత్మకమైన ఈ మధుమాసపు

దివ్యక్షణాల స్మృతులు, నిర్విరామంగా చిగురుస్తూన్న నీ చిగురాకుల పులకింతలలో మెదుల్తున్నాయి.

13

గతరాత్రి వెన్నెల వాహినిలో ప్రపంచం నిద్రపోతూండగా ఉద్యానవనంలో పొంగిపోతూన్న నా యవ్వన ద్రాక్షాసవ పాత్రను నీకందిచ్చేను. అది నువ్వందుకుని పెదాల దగ్గరుంచుకొని ఆనందాతిశయంతో రెప్పలు మూసుకొని చిరునవ్వు నవ్వేవు. ఆసమయంలో నేను,నీమేలిముసుగును మెల్లిగా తొలగించి, నీ ముంగుకులను సవరించి, మౌనంతో మధురాతిమధురంగాఉన్న నీ ముద్దుల మోమును నాహృదయంమీదికి లాక్కొన్నాను.

ఈరోజున, మంచుతో శీతలమయిన ప్రభాత ప్రశాంతవేళ, సుస్నాతవై,మల్లెపూవువంటి తెల్లని చీరధరించి, పూలసజ్జతో నిర్జన మార్గాన పాదచారివై దేవాలయానికి వెళుతూండగా, ఆ ప్రక్కనే చెట్టుక్రింద శిరస్సు వంచుకొని నేను నిలబడి ఉన్నాను.

14

ఓ నాప్రేయసీ! ఈనాడు ఆందోళన పడుతూన్నందుకు మన్నించు తొలకరివాన కురుస్తోంది. నదీతీరాన గల అడవి హర్షాతిరేకంతో గలగలారావం చేస్తోంది.విరగబూచినకడిమి చెట్లు పోతూన్న పవనాల్ని పరిమళ మధురపాత్రల్ని అందిస్తూ ప్రలోభ పెడుతున్నాయి అటుచూడు! ఆకాశంలో అన్ని

దిక్కులనుండీ విద్యుల్లతలు చూపు తూపుల్ని రివ్వు రివ్వున విసరుతున్నాయి. నీ శిరోజాల్లో గాలులు ఉద్ధృతంగా సంచరిస్తున్నాయి.

ఓ నా ప్రేయసీ! ఇప్పుడు ఆలస్యంగా నేను నీకు సత్కారం చేస్తున్నందుకు మన్నించు. వర్షాలు జోరుగా కురుస్తున్నందువల్ల దారి తెన్నులు సరిగా కనబడలేదు మా గ్రామంలో పనిపాట్లు స్తంభించిపోయేయి. పచ్చికబయళ్ళన్నీ ధ్వంసం అయిపోయేయి. నీ కాటుక కళ్ళల్లో కురవబోయే వర్షం తన సంగీతాన్ని కనుగొంటుంది! నీ జడల్లోకి, మల్లెపూలను తన నీలి చీర కొంగున కట్టుకు తెచ్చి నీ గుమ్మంలో వేచి ఉంది ఆషాఢ నెలతుక-

15

ఆమె నల్లపిల్లని ఆ పల్లెలో ఇరుగు, పొరుగు ప్రజ అంటారు. - గాని ఆమె నా హృదయానికి మాత్రము నీలోత్పలం. - ఆమె నలుపే కావచ్చు. గాని నల్లకలువలా సుందరమయింది. పంటపొలాల్లో మొదటిసారి ఆమె నాకంట బడినప్పుడు మబ్బుల్ని కప్పుకున్న కాంతిపుంజంలా ఉంది. ఆమె శిరస్సునకు అవగుంఠనం లేక నగ్నంగా ఉంది. వదులుగా అల్లుకున్న జడ మెడపై అందంగా వేలాడుతోంది. ఆ పల్లె ప్రజ అన్నట్లు ఆమె నలుపే కావచ్చు. గాని ఆమె అందమయిన నల్లకళ్ళు నన్ను బాగా ఆకర్షించేయి. నేను ఆనందం పొందేను వాటిని చూసి-

గాలినాడి తుపానును సూచిస్తోంది.ఆమె చుక్క-చుక్కల గోవు భయవిహ్వాలమై అంభారావం చేయగా ఆమె ఒక్క-పరుగున కుటీరంలోంచి బయటకు వచ్చింది. ఓ క్షణం తన విశాల వినీల నేత్రాలను మబ్బులకేసి త్రిప్పి, వస్తూన్న వర్షాడంబరాన్ని, ఆకాశంలో గమనించింది — అప్పుడు వరిపొలంలో ఒకమూలాలను నేను నుంచున్నాను. ఆమె నాకేసి చూచినట్లయితే నేను కనబడేవాణ్ణే. అది నా ఒక్కడికే తెలుసు.ముందు వేసవిలో వర్షపుజల్లుల్లోని సందేశంలా ఆమె నలుపు తప్త హృదయానికి చల్లదనాన్ని నేత్రానందాన్ని సమకూరుస్తుంది—

నిండుగా పూచిన అరణ్యసాంద్రచ్ఛాయలా పరిమళభరితమైన ఆమెనలుపుతప్తహృదయానికి చల్లదనాన్ని,నేత్రానందాన్ని, మనోరంజకతను సమకూరుస్తుంది-

వైశాఖ నిశీథిలో జాడ తెలియని ప్రేయసికోసం పరితపిస్తూన్న గాఢకాంక్షలా ఆమె నల్లగా ఉంది.

16

శిథిలసోపానములుగల ఈ మడుగు నానుకునే ఆమె కుటీరం ఉంది. వెదురుపొదల ఆకుల కదలికలతో కలక పెట్టబడిన చంద్రబింబాన్ని ఆ మడుగు నీట్లో చూస్తూ ఎన్నో సాయంత్రాలు ఆమె గడిపింది. వర్షదినాల్లో తడిభూమినుంచి బయల్వెడలిన దివ్యపరిమళం లేత వరి రెమ్మలమీదుగా అనేక సార్లు ఆమె దగ్గరకు వచ్చింది.

ఆమె ముద్దుపేరు, ఇచ్చటగల పోకతోపుల్లోనూ, మూంగిళ్ళ లోనూ కూచుని శీతాకాలపు రోజాయిలు కుట్టుకుంటూ, మాటామంతీ ఆడుకుంటోన్న ఆ అమ్మాయిలకే తెలుసు-

ఈ మడుగులోనే,ఆమె ఈదుతూండేది ఈదుతూండేది ఆమె అవయవముల స్మృతులను ఆ మడుగు తన అగాధజలాల్లో నిక్షిప్తం చేసుకుంది.ఆమె తడిపాదముల జాడలు ఆ బాటలో ప్రతిరోజూ అగపడుతూంటాయి.

బిందెలు పట్టుకొని నీటికోసంవచ్చిన యువతులందరూ ఆమెను ఏవో చిన్న చిన్న పరిహాసాలాడగా, వాటికే ఆమె చిరు నవ్వులు ఒలకబోయ సాగింది-

ఆ వృద్ధకర్షకుడు ఎడ్లను కడగటానికి నదికి తీసుకెళుతూ, ఆమెను పలుకరించడంకోసం ఆ గుమ్మందగ్గర ప్రతిరోజూ ఆగు తాడు-

ఈ పల్లెప్రక్కనుంచే ఎన్నోపడవలు ప్రయాణంచేస్తూ వెళ్ళు తూంటాయి. ఎందరో ప్రయాణీకులు ఆ మఱ్ఱి క్రిందనే వి(శ్ర) మిస్తూంటారు. సంతకుపోయే జనాన్ని ఎక్కించుకొని అవతల ఒడ్డుకు ఆ పడవ చేరుస్తోంటుంది.

కాని వాళ్ళెవరూ, ఈ పల్లెబాట ప్రక్కను, శిథిలసోపానములు గల మడుగుచెంతను ఉన్న నా ప్రేయసి ఉండె కుటీరాన్ని ఎన్నడూ గమనించలేదు.

17

మధుమాసపు ఉద్యానవనాల్లో మధుపాలు వదలకుండా తిరుగుతూండగా, కలువకన్నెలచూసి రేరాజు చిరునవ్వుల వెన్నెలలు చిలకరిస్తూండగా, మెరుపుతీగలు తళుకు ముద్దులను మేఘాలమీాదకి విసరి పకపక నవ్వుతూ పారిపోతూండగా, కవిశేఖరుడు వృక్షములలోను, మేక్షములలోను తన్మయుడై ఒక మూలనుంచుని ఉండగానూ,-యుగాలు గతించేయి. అతడు తన హృదయాన్ని పూవులా నిశ్శబ్దంగా ఉంచుకొని చంద్రుని మాదిరిగా స్వప్నాల్లోంచి చూసేడు. వేసవి సమీారంలా వెర్రిగా తిరుగులాడేడు-

అదిఒకానొక మధుమాసపుసాయంసమయం. సూర్యాస్తమయ అర్ణవ అగాధపు లోతులలోంచి ఓ బుడగలా చంద్రుడు ఉదయించేడు. ఒక కన్నెపడుచు మొక్కలకు నీరుపోస్తోంది. మరొకతె తన నెమలిచేత నృత్యం చేయిస్తోంది కవి ఉత్సాహభరితుడై ఈ విధంగా పాడసాగాడు-

"ఓమానవులారా! జగత్తుయొక్క రహస్యాన్ని నేను వెల్లడి, చేస్తున్నా వినండి! కలువకన్నె వెలవెలబోతున్న కారణం రేరాజు ప్రేమకోసమే. శతపత్రసుందరి ఉదయభానుడు అగపడగానే తనమేలి ముసుగు ప్రక్కకు తొలగించుకుంటుంది. దానికి కారణం నేను వేరేచెప్పాలా! తొలిమల్లెల చెవిలో

చేసే మధుప ఝుంకారంలో అంతరార్థం పండితునికి అర్థం కాదుగా? కవికి మాత్రం తెలుసు."-

ఆ మాటలువిని సూర్యుడు సిగ్గుతో కంది క్రిందకు జారి పోయాడు-చంద్రుడు సిగ్గుతో చెట్లవెనుక తారట్లాడుతూ ఉండిపోయాడు-ఈ కవి కనపడఃతూన్నంత అమాయకుడు కాదుసుమా!అంటూ తామర పద్మంతో గొణుగుతున్నాడు. మలయ పవనం - కన్నెపడుచులూ, కోడెగాళ్ళూ "జగత్తు యొక్క రహస్యం బట్టబయలయింది" అంటూ ఆనందంతో చప్పట్లు చరచసాగేరు ఒకరి కళ్ళల్లోకి ఒకళ్ళు తనివితీరా చూసుకుంటూ "మనరహస్యాల్నికూడా గాలిలో విసరేద్దాం" అంటూ సంతోషంతో పాడేరు-

18

నీ హృదయం నాకు అర్పించినట్లయితే, నా జీవితం బాధ్యతల మయం అవుతుంది నాలుగు రోడ్లకూడలి నాను కొనే ఉంది నామందిరం. దాని తలుపులన్నీ తెరచే ఉంటాయి నామనస్సు మాత్రం అక్కడ ఉండదు. కారణం నేను పాడు తుంటాను.

నీ హృదయం నాకు అర్పిస్తే, నే నా విధంగా ఎందుకున్నానో సంజాయిషీ చెప్పుకోనవసరం ఉండదు. ఇప్పుడు మధుర స్వరాల్లో నీకు వాగ్దానం చేస్తున్నాను గాని నా సంగీతం మూగవోయినట్లయితే ఆ వాగ్దానాన్ని నిలబెట్టుకోటం నేను

చేసే ప్రయత్నాలచూసి ఏమీ అనుకోకుండా మన్నించాలి. వసంతంలోని ధర్మాలను, శిశిరంలో ఉల్లంఘించటం పరిపాటే కదా-

నీ హృదయం నాకు అర్పిద్దామనుకుంటే దాన్నే నిరంతరం స్మృతిపథంలో ఉంచుకోవద్దు—నీ సుందర నయనాలు ప్రణయ గానం చేస్తుండగా నీమధుర కంఠస్వరం నవ్వుల అలలతో నిండుకోగా, నువ్వడిగే ప్రశ్నలకు నేనిచ్చే జవాబులు మొరటు గాను, పెంకెగాను, వాస్తవంతో పొత్తులేనివిగానూ ఉంటాయి. అయినా వాటిని మొదట విశ్వసించి, తరువాత విస్మరించటం శ్రేయోదాయకం.

19

మానవుడు తన యాభయ్యోయేట సంసారాన్ని విడచి వానప్రస్థాశ్రమం స్వీకరించి అరణ్యాలకువెళ్ళాలని పురాణాల్లో చెప్పబడింది.

ఆ అరణ్యాల్లో ఏకాంతవాసం యువకులకే అవుసరమని కవి శేఖరుడు చాటుతున్నాడు. కారణం ఏమంటే అరణ్యాలు సుందర సురభిళ ప్రసూనాలకు జన్మభూమి. వివిధ పక్షిసంతతు లకు, మధుప వ్రాతాలకూ ఆటపట్టు. అచ్చటపొదరిండ్లు ప్రేమ జంటల ప్రణయ రహస్యాల పులకలకోసం నిరీక్షిస్తూంటాయి. మాలతీపూలను మనసారా ముద్దుపెట్టుకుంటూన్న అచ్చటి పండువెన్నెల్లో అగాధమైన సందేశం ఉంది. గానిదాన్ని అర్థం చేసుకోగలవారు యాభైకి బాగాలోపు వయస్సుగలవారే.

19

పాపం! యవ్వనానికి అనుభవం లేదు. హతంజాస్తి. ఒకరు చెబితే వినేది కాదు. అంచేత ఆ అవకాశం యవ్వనానికే ఇవ్వాలి. సంసార భారాన్ని వయసుమళ్ళినవారు స్వీకరించాలి. వయసులో ఉన్న వాళ్ళు వనాలకు వెళ్ళి, తరుచ్ఛాయల్లో నివసిస్తూ ప్రేమ భిక్షాటనలోని కఠిన నియమాలను అలవర్చుకోవాలి. ఇదే సరయిన పద్ధతి–

20

ఓ నా కవితా! నీ విలువెక్కడే?

మలయమారుతాన్ని నశ్యంతో మిళితపరచే పండితోత్తముల దగ్గరా? చెట్టుముందా; విత్తుముందా అని నిరంతరం వ్యర్థ వాగ్యుద్ధాలు చేసుకునే తార్కికుల దగ్గరా? నిలకడలేక పరుగులు పెట్టిపోతూన్న బుద్బుదప్రాయపు జీవితాన్ని చీవాట్లు పెట్టి కొట్టుకుపోతూన్న పండిపోయిన ఆకుల దగ్గరా? నా కవిత కామకారు అని అరచింది.

ఓ నా కవితా! నీవిలువెక్కడే?

తోలు గుడ్డలు ధరించి, పసిడి ఛాయ కలిగి దాసీలచేత దుమ్ము దులిపించుకుంటూ, ఎవరిచేతా తాకబడక, ఊరూ పేరూ లేని ఉత్సవవిగ్రహానికి అంకితం చేయబడ్డ అసూర్యంపశ్య లయిన పుటలతో, అల్మారాల్లో మూలుగుతున్న గ్రంథాలు గల, – ఆ భాగ్యశాలి, ఆ హంకారం, కండబలంతో

అపరిమితంగా బలిసి చలువరాతి ప్రాసాదాల్లో ఉండే ఆ అదృష్టవంతుడు ఉండేచోటా! నా కవిత వెక్కుతూ కాదు కాదు అంది.

ఓ నా కవితా! నీ విలువెక్కడే?

పుస్తకాలమీద తలపెట్టుకొని మనసెక్కడో యవ్వన మధుర స్వాప్నిక సీమల్లో విహరిస్తూండగా కూచున్న యువ విద్యార్థి దగ్గరా? లేక వచనం వీరవిహారం చేస్తూండగా, పద్యం లోలోపలే దాగుండిపోయిన ఆ స్థలంలోనా?ధూళిధూసరితమై చిందరవందరగానున్న అక్కడా నీ దాగుడు మూతలు? నా కవిత సిగ్గుపడి మౌనంగా ఊరుకుంది.

ఓ నా కవితా! నీ విలువెక్కడే?

ఒక్కక్షణమైనా తీరికలేకుండాఉండే ఆ నవోఢఉండే ఇంటా? తీరిక చిక్కిన క్షణంలో శయనమందిరానికి పరుగెత్తి, పసి పాపచేతిలో నలిగి, తన శిరోజాల సువాసనలతో ఘుమ ఘుమలాడుతూన్న ప్రణయ గ్రంథాన్ని దిండు క్రిందనుంచి తీసి చదువుకునే అక్కడా? నా కవిత గాఢనిట్టూర్పువిడచి, అస్పష్టకోరికతో చలించింది.

ఓ నా కవితా! నీ విలువెక్కడే?

ఎక్కడయితే పక్షిపాటల్లో ఏదిన్నస్వరంకూడా నష్టపోకుండా వినగలుగుతామో అక్కడా? ఎక్కడయితే సెలఏటి అస్పష్ట వాచాలత, పరిపూర్ణ బుద్ధివికాసాన్ని పొందుతుందో

అక్కడా? ఎక్కడయితే విశ్వవీణాతంత్రులన్నీ తమ గానామృతాన్ని విరహ హృదయాలపై వర్షిస్తాయో అక్కడా?

నా కవిత ఆనందంలో ఉప్పొంగి "అవునవును అక్కడే" అని ఎలుగెత్తి చెప్పింది.

21

(దేవేంద్రనాథ్ సేన్ బెంగాలీకి అనువాదం)

నా ప్రేయసీ! జీవిత ఉషోదయానికి ముందే మధుర స్వాప్నిక జలపాతం క్రింద నుంచుని, అందులోని దురుసుతనాన్ని నీ రక్తంలో నింపుకొంటున్నావేమో అని నేను అనుకుంటున్నాను—

నందనవనంగుండా నీవు వచ్చే సమయంలో సంతోషంతో ఉన్న మల్లెలు, మందారాలు, కలువలు, గన్నేరులు కుప్పలు కుప్పలుగా నీ దోసిళ్ళలో రాలి నీహృదయంలో జొరబడి పెంకెతనం చేస్తున్నాయేమో అని అనుకుంటున్నాను.

నీ నవ్వు-మాటలు వినరాని రాగరాగిణియైన పాట.

నీ నవ్వు - కంటికగపడక ఘుమఘుమలాడే దివ్యపరిమళం.

నీనవ్వు నీహృదయాన చంద్రుడు దాగుండగా, నీ పెదాల కిటికీ లోంచి ప్రసరిస్తూన్న పండువెన్నెల-

వాటికి కారణాలు ఏవని నేనడగను. తెలిసినా మరచిపోతాను-

22

భవిష్యత్తులో ఏనాడయినా బృందావనంలో పశులకాపరి జన్మ లభిస్తుందంటే, ఈనాడు నాకు గల పరువు ప్రతిష్ఠలు, సంస్కృతీ సభ్యతలు నా స్వగృహంలోనే నేలమట్టంఅవటానికి సంతోషపూర్వకంగా అంగీకరిస్తాను.

ఆ బాలగోపాలుడు వటవృక్షచ్ఛాయలో కూచుని ఆలమంద లను మేపుతూ, గుంజా పుష్పాలతో తీరిగ్గా మాలలు అల్లు కుంటూ, గంభీర శీతల యమునా ప్రవాహంలోకి రివ్వున దూకుతూ, ఈదుతూంటాడు.

అతను తన సహచరులను వేకువనే పిలచి లేపుతాడు. ఆ సమ యానసే ఇళ్ళు కవ్వపు సవ్వడులతో నిండిపోతాయి-ధూళి మేఘాల్ని లేపుకుంటూ పశువులు మేతకు పోతూంటాయి. గోపాంగనలు ఆవులకు పాలుతీయటానికి ముంగిళ్ళలోనికి వస్తూంటారు-

తమాల వృక్షాలక్రింద నీడలు దట్టంగా వ్యాపిస్తూండగా- నదీతీరాన్ని సంధ్యాచీకట్లు అలముకుంటూండగా-దురుసైన యమునా నదిని దాటుతూ గొల్లభామలు భయకంపితలు అవు

తూండగా—బిగ్గరగా క్రేంకార వాలుచేస్తూ పురులవిప్పి మయూ రాలు నాట్యంచేస్తూండగా - ఆ గోపాలబాలుడు వేసవి మబ్బుల్ని వీక్షిస్తూంటాడు—

నవవికసిత కుసుమంలా చైత్రనిశీథి ఆపాటమధురంగా ఉండగా, నెమిలిఫించాన్ని శిరసున అలంకరించుకొని, ఆ అడవిలో అతడు మాయమయిపోతాడు. ఊయలత్రాళ్ళు కొమ్మల పూలతో అందంగా అల్లబడ్డాయి.మలయ మారుతం మధుర గానంతో స్పందిస్తూంది. ఆ సమయాన యమునా నదీతీరాన ఆనందంలో ఉన్న ఆ పశులకాపరి బాలకులంతా చేరుతారు. సోదరులారా ఈ నవీన వంగదేశంయొక్క నూతన యుగానికి నేను ఎన్నటికీ నాయకుడుగా ఉండను. అజ్ఞానాంధకారంలో అలమటిస్తూన్న వారికి సంస్కృతీజ్ఞాన దీపికను వెలిగించడానికి నేనేమీ పాటుపడను.

నేను కాంక్షించేదల్లా ఒక్కటే. అశోక వృక్షచ్ఛాయలలో. గొల్లభామలు పెరుగు తరచుతూంటే బృందావన సీమలో ఏదో ఓ పల్లెలో నేను జన్మిస్తేచాలు !

23

నదీ ఇసుక తీరం అంటే నాకు ప్రియం.ఒంటరిగా ఉన్న అచ్చటి పడియల్లో బాతులు అరుస్తూంటాయి.తాబేళ్లు సూర్య రశ్మిలో చలి కాగుతూంటాయి. సాయంత్రాన దారితప్పిన

బెస్తల చాపల డింగీలు ఏపుగా పెరిగిన రెల్లుపొదుబ్బుల నీడల మరుగున ఆశ్రయం పొందుతూంటాయి...
నదీ అరణ్యతీరం అంటే నీకు ప్రియం. అక్కడ వెదురుపొదల బాహుయుగ్మాల్లో నీడలు ముసురుకుంటూంటాయి మెలికలు తిరిగిన దారిగుండా అంగనలు బిందెలు పట్టుకుని అక్కడికి వస్తారు.

ఆ నదే మనిద్దరి మధ్యా ప్రవహిస్తూ ఉభయ తీరాలకు ఆపాటే సమానంగా పాడుతోంది. మీద నక్షత్రాలు మెరుస్తూండగా చూస్తూ క్రింద ఇసుకమీద ఒంటరిగా పడుకొని ఆపాట నేను విన్నాను. ఏటవాలుగా ఉన్న ఒడ్డు అంచున ఉషఃకాంతిలో కూచుని ఆపాట నీవూ విన్నావు. అందులో ఉన్న ఉత్తమాటలే నేను విన్నాను. అవి నీకు తెలియవు. అది నీకు చెప్పిన రహస్యం ఏమిటో ఒక విచిత్రంగానే తెలియకుండా అయిపోయింది నాకు.

24

కిటికీ సగం తెరచి, అవగుంఠనం సగం ఎత్తుకొని, తళుకు గాజులమూట ధరించిన గాజులవానికోసం అక్కడనిలబడి నీవు నిరీక్షిస్తూంటావు. మట్టిబాటలో కిర్రుపెడుతూ పోతూన్న బరువుబండీని, దిఙ్మండలం వెంబడే దూరానగల నదిమీదుగా బంగురుకుపోతూన్న పడవతెరచాప కొయ్యల్ని తీరిగ్గా పరిశీలిస్తూంటావు.

నీకు ప్రపంచం అంటే, రాట్నం ఒడుకుతూ అర్థంలేని వరుసలు పెట్టి అస్పష్టరూప కల్పనలతో ఆపామూపీగాపాడేముసలమ్మ పాటలా ఉంది.
ఉడుకబోస్తూన్న ఈ మిట్టమధ్యాహ్నం ఆగంతుకుడు బయలుదేరి వింతవస్తువులతో నిండిన బుట్టను మోసుకొని వస్తున్నాడేమో ఎవరికి తెలుసు? అతడు స్పష్టంగా కేకవేస్తూ నీ గుమ్మం ముందునుంచే వెళతాడు. వెంటనే నీవు కిటికీ రెక్కలు పూర్తిగా తెరచి, మేలిముసుగుతీసి విసరివైచి. స్వప్నసాంధ్య చీకటినుంచి బయటకురా. విధివ్రాత ఎలాగుంటే అలా జరుగుతుంది.

25

నీ కోమల కరపల్లవాలను నా చేతుల్లోకి తీసుకోగానే, నీ కళ్ళ నీలిలోతులలో నా హృదయం మునకలువేసి. మాటల చాటున మౌనం వెనుకా ఉండి తప్పించుకు పారిపోతూన్న నిన్ను వెతుకుతూంటుంది.
ఈ చంచలమైన ప్రియురాలితో తృప్తిపడాలని నాకు తెలుసు. నాలుగురోడ్లమధ్యా ఓక్షణం కలుసుకోవటంవల్లనే ఆమె అలా వెళ్ళిపోయివుంటుంది. ఈ లోకాల గుంపుల్లోంచి, ఈ పద్మవ్యూహాల్లోంచి. నిన్నుతీసుకుపోగల శక్తి నా దగ్గర ఉందా? నోరు తెరుచుకుని ఉన్నమృత్యుద్వారాలతో కూడు

కున్న అంధకార బంధురమైన దారిలో, నీ జీవితాన్ని నిలబెట్టి ఉంచగల ఆహారం నాదగ్గర ఉందా ?

26

అదృష్టవశాత్తు, నా గురించి నీవు ఆలోచిస్తే, నే నుప్పొంగి నీకో పాట పాడుతాను. వర్షిస్తూన్న సాయంసుందరి తననీడలను నదిమీదవిడచి; తన మందకాంతిని ప్రతీచీ దిశకు మెల్లగా ఈడ్చుకు పోతుండగా-ఆటపాటలకు ప్రొద్దుచాలని ఆ సమయాన నీగురించి పాడుతాను సంతోషంతో-

మేడమీది వసారాలో దక్షిణాన నీవు ఒంటరిగా కూచుంటావు. నేను కారుచీకట్లతో నిండినగదిలోంచి పాడుతుంటాను. చీకటి ఎక్కువవుతూండగా, తడిసిన ఆకుల సువాసన నీ కిటికీలోంచి వస్తుంది. తుపాను గాలులు కొబ్బరితోపుల్లో హోరు పెడతాయి.

ఆ సమయంలో దీపం నాగదిలోకి తీసుకురాగానే, నేను వెళ్ళిపోతాను. బహుశా అప్పుడు నిశాకాంత సలహా స్వీకరించి నాపాట వింటావేమో! గాని అప్పుడు నేను మౌనంగా ఉంటాను.

27

నా సర్వస్వం నా పళ్ళెంలో నింపి నీకు సమర్పించేను. రేపు నీపాద సన్నిధికి ఏమిటి తీసుకురాగలనని ఆలోచిస్తు

27

న్నాను! వసంత కాలాంతాన, సుమహీనమైన మోగ్గను శాఖలను మీదికెత్తుకొని, ఆకాశంలోకి దీనంగా చూస్తోన్న చెట్టులా నేనున్నాను.

నా లోగడ ఆరాధనలలో వేటిలోనైనా,అక్షయ అశ్రుధారల చేత వాడకుండాఉన్న పూవు ఒక్కటీలేదా ?

ఉన్నట్టయితే దాన్ని నా స్మృతి పథంలో ఉంచుకొని వసంత కాలాంతమున శలవు తీసుకునేందుకు నేను నీ దగ్గరకువచ్చి శూన్య హస్తాలతో నుంచుండగా, నీ సుందర నయనాలతో నన్ను అభినందిస్తావా?

28

ఆమె నాశిరస్సు దగ్గర కూచున్నట్లు, వ్రేళ్ళతో నా జుత్తును సున్నితంగా కదుపుతూన్నట్లు, మధుర స్పర్శలతో గిలిగింతలు పెడుతూన్నట్లు నేను కలగన్నాను. ఆమెముఖాన్ని చూసి,పెగలని మాటల అమిత వ్యథచేత నా నిద్రాభంగం అయ్యేంతవరకు, నేను కన్నీటితో అలా పెనగులాడుతూనే ఉన్నాను.

నేను నిద్రలేచి కూచుని చూసేసరికి కిటికీ మీదుగా ఉన్న ఆకాశంలోని పాలవెల్లున కాంతి జ్వాలల్లోఉన్న మౌన ప్రపంచంలా కనబడింది. ఇప్పుడు నాకు వచ్చిన కలను పోలిన కలే ఆమెకూ వస్తే ఎంతబాగుండు ననుకున్నాను.

29

పూలవెలుగు మీదుగా మా ఇద్దరికళ్ళూ కలుసుకొన్నప్పుడు ఆమెకు ఏదో చెప్పాలని అనుకున్నాను. గాని ఆమె వెళ్ళిపోయింది. ఆమెకు చెబుదామనుకున్న మాట రాత్రింబవళ్లు గంటల కెరటాలమీద పడవలా, నా హృదయంలో అలా కొట్టుకొంటూనేఉంది. శిశిరమేఘాల్లో పయనిస్తూ ఆమె కోసం అంతులేని అన్వేషణసాగిస్తూ, నష్టపోయిన క్షణాన్ని సూర్యాస్తమయంలో వెతుక్కుంటూ, సాయం కుసుమాలలో వికసిద్దామని అభిలషిస్తూన్నట్లుగా కనబడుతూంది.

ఆమెకు నేను చెబుదామనుకున్న మాట, నిరాశా సాంధ్య చీకటిలో తన అర్థాన్ని వెతుక్కునేందుకు నా హృదయంలో మిణుకు మిణుకుమని మిణుగురులా మెరుస్తోంది.

30

మూగవోయిన (ప్రణయతీవ్ర)బాధలా, వసంత విరులు విడివడ్డాయి. వాటి ఊర్పులతో నాపాతరోజుల పాటలుకూడా జ్ఞాపకానికి వచ్చేయి. నా హృదయంలో హఠాత్తుగా కోరికలు రేకెత్తేయి. నా ప్రేయసి రాలేదుగాని ఆమె మధుర స్పర్శతో నా శరీరం నిండిపోయింది. ఆమె కంఠస్వరము పరిమళ సస్యాలమీంచి వస్తోంది ఆమె దృష్టి వినీలాకాశపు విషాదపు లోతుల్లోఉంది. గాని ఆమె నేత్రాలు ఎక్కడున్నాయో? ఆమెతీపి ముద్దులు గాలిలో ఎగిరిపోతున్నాయి. గాని ఆమె పెదాలు ఎక్కడున్నాయో?

31

"కదంబం"

(సత్యేంద్రనాథ్ దత్తా బెంగాలీ పాఠంనుంచి)

నా పూలు అన్నీ పాలు, తేనె, ద్రాక్షాసవంలాంటివి. వాటన్నిటినీ, పసిడివన్నె దారంతో కట్టేను. నేనెంత జాగ్రత్తగావున్నా అవి నన్నుతప్పించుకుని పారిపోయాయి దారం మాత్రం మిగిలింది.

నాపాటలు, పాలూ, తేనె, ద్రాక్షాసవంలాంటివి. నాగుండె చప్పుళ్లలయలలో వాటిని ఆకట్టి ఉంచేను.గాని సోమరికాలం యొక్క బిడ్డలవటంచేత అవిరెక్కలువిప్పుకొని ఎగిరిపోయాయి. నా హృదయంమాత్రం నిశ్శబ్దంలో చప్పుడు చేస్తూంది.

నా ప్రేయసి సౌందర్యం పాలూ, తేనె, ద్రాక్షాసవంలాంటిది. ఆమె పెదాలు ప్రభాతగులాబీ దళాలు. ఆమెకళ్లు తుమ్మెద నలుపు నా హృదయాన్ని నిశ్శబ్దంగా ఉంచేను ఆమె భయపడకుండా. గాని నా పూలవలె, నా పాటవలె, ఆమెకూడా నన్ను తప్పించుకుని పారిపోయింది నా ప్రేమమాత్రం ఒంటరిగా మిగిలింది.

32

వసంతుడు మనయింటితలుపు ఎన్నోసార్లుతట్టిపిలిచేడు. అప్పుడు నేను పనిపాటుల్లో మునిగి తీయలేకపోయాను.

నీవాజవాబుకూడా ఇయ్యలేదు. ఇప్పుడు నేను ఏకాకినై విరహ బాధతో కుమిలిపోతుండగా వసంతుడు తిరిగివచ్చాడు. గాని అతనిని ఎలా పంపేయటమో తెలియటంలేదు. ఆనాడు మనకు ఆనందం సమకూర్చటానికి అతను రాగా తలుపులు మూసి తీయలేదు. కాబట్టి ఈనాడు దుఃఖాన్ని ప్రసాదించటానికి అతను రాగానే విధిగా దారిఇయ్యాలి.

33

దుందుడుకు వసంతుడు ఆనాడు కలకల నవ్వుతూ నాజీవితోద్యానవనంలోకి అడుగిడి, అసంఖ్యాకమైన గులాబీలతో కాలాన్ని బరువెక్కించి, అశోక కిసలయాల కెంపుల ముద్దులతో ఆకాశాన్ని అరుణజ్వాలామయంచేశావు. ఈనాడు నిర్మానుష్యమైన సందుగొందుల్లోంచి నిశ్శబ్దంతో బరువెక్కి సుదీర్ఘాలోచనలోఉన్న నీడలవెంబడి నా ఏకాంతవాసంలోకి జొరబడ్డావు. మేడమీదివసారాలో నిశ్చలంగాకూచుని, వెలవెలపోతూన్న ఆకాశవర్ణంలో అలసి మూర్ఛపోయిన పుడమి పచ్చపైర్లను పొలాలమీదుగా చూస్తున్నావు.

34

క్రిందికి దిగిన వర్షమేఘంలా, మనవీడ్కోలు సమయం రాగానే, నీచేతికి ఎర్రని తోరంకట్టటానికి మాత్రమే వీలు చిక్కింది. నాచేతులు ఒణికేయి ఈనాడు, ఈ పచ్చగడ్డిమీద ఒంటరిగా కూచుండగా నా మనస్సులో మెదిలి నన్ను ఒణి

కించే ప్రశ్న ఒకటే ఒకటి ఉంది. అది "ఆనాడు నేను నీ చేతికి కట్టిన ఎర్రని తోరం. ఇప్పటికి ఉంచుకున్నావా లేదా" అని.
పూర్ణిమ అవిసె పొలాల పొలిమేర ఉన్న సన్నని బాటగుండా నీవు వెళ్ళిపోయావు గతరాత్రి నేనిచ్చిన పూదండ నీ జడలో వేలాడు తూండగా నేను చూసేను

నవవికసిత కుసుమాలను ఉదయాన్నే ఏరి, కడసారి కానుకగా నీకు ఇద్దామని అనుకున్నాను. గాని నువ్వెందుకు ఆగలేదు! నీజడలో వ్రేలాడుతూన్న పూదండ నీకు తెలియకుండా త్రోవలో జారిపోయి ఉంటుంది.

ఉదయ సాయంత్రాల ఎన్నో పాటలు నేను నీకు పాడేను. నీవు వెళ్ళిపోయినప్పుడు వాటిలో ఆఖరిదాన్ని నీ గొంతులో దాచుకుని మరీ వెళ్ళేవు. లోగడ ఎన్నడూ పాడని సరిక్రొత్త పాట ఒకటి పాడుతానంటే వినటానికి ఒక్క క్షణం అయినా నువ్వు నుంచోలేదు. పొలాల్లో తిరుగుతూ చెవులు గింగిర్లు పెట్టేట్టు అవిరళంగా నాపాటను పాడుకొని విసుగుపొందేవేమో!

35

గతరాత్రి వర్షమేఘములు ఉరుముతూ భయపించసాగేయి. ఝంఝా మారుతాల పిడికిలి పట్టులనుంచి తప్పించుకునేందుకు ఉసిరిక కొమ్మలు పెనగులాడుతున్నాయి. ఆ ఏకాంత నిశీథిలో, వర్షపుహోరులో, నాప్రేయసి కలలో కని

పిస్తుందని ఆశించేను. పొలాలమీంచి పరుగులు పెడుతూ గాలులు ఇంకా ఘోష పెడుతూనే ఉన్నాయి.
ప్రభాతసుందరి బుగ్గలు కన్నీటిచారికలతో నిండి పాలిపోయేయి నా కలలన్నీ కరగి మాయమైపోయాయి. కఠినమైన నిజంమాత్రం నిలబడింది. కలలుకూడా వాటినైజాన్ననుసరించి నడుచుకుంటాయి.

గతరాత్రి చిమ్మచీకటి, తుపానుమైకంతో ఉంది. నిశాకాంత మేలిముసుగులా ఉన్నవర్షాన్ని తుపానుగాలులు చింపి అటూ ఇటూ విసరిపారేస్తున్నాయి చుక్కలు కరువైన ఆ చీకటి రాత్రిలో, హోరున కురుస్తూన్నవర్షంలో, మిథ్యాస్వరూపిణిగా నా ప్రియసి నాదగ్గరకువస్తే, సత్యం అసూయ పడుతుందా ?

36

ఓనా సంకెలలారా! నాహృదయంలో మీగుసంగీతం పాడేరు. నేను పగలల్లా మీతో ఆడుకొని, మిమ్మల్ని నా ఆభరణాలుగా చేసుకున్నాను ఓ నా సంకెలలారా! మనం ఆ ప్తమిత్రులం అయేం. మీరంటే నేను భయపడ్డ రోజులుండేవి. గాని నా భయమే మిమ్మల్ని మరీమరీ ప్రేమింప చేసింది. సుదీర్ఘగాఢాంధకార నిశలలో మీరు నాతో కలసి వుండేవారు. ఓ సంకెలలారా ! మీదగ్గర శెలవుతీసుకునే ముందు మీకు వందనం చేస్తున్నాను—

37

ఓనా పడవా! నీచుక్కాని అనేకసార్లు విరిగిపోయింది. నీ తెరచాపలు పీలికలు పీలికలుగా చిరిగి జీర్ణమయ్యాయి. ఇచ్చినసలహా పెడచెవినిబెట్టి లంగరు ఎత్తుకొని సముద్రంలోకి వెళ్ళిపోయేవు. ఇప్పుడు నీప్రక్కలోని బీట పెరిగి పెద్దదవుతూంది. నీలోపల బరువు మరీ అధికంగాఉంది. వెంటనే నీ ప్రయాణం ఆపుచేసి, ఒడ్డుకుచేరి అలలు జోకొడుతూండగా హాయిగా నిద్రపో-

నా హెచ్చరికంతా వృధా అయిపోతుందని నాకు తెలుసు. ఈ భయంకర కాళరాత్రి ముసుగుముఖం నిన్ను ప్రలోభ పెడుతూంది. తుపానులోని ఉత్తుంగ తరంగాల ఉన్మాదం నిన్ను బాగా ఆవహించింది, కడలికెరటాల సంగీతపు హోరు రెచ్చిపోతోంది. ఆ భయంకర విలయతాండవాన్ని చూసిన నీవు ఒణికిపోతున్నావు. అందుచేత ఓనా పడవా! నీ గొలుసులు త్రెంచుకొని, స్వేచ్ఛపొంది, నిర్భయంగా పరుగెత్తుకువెళ్ళి, వినాశంనుండి రక్షించుకో.

38

చిన్నతనంలో నేను జారిపడి కొట్టుకుపోయిన ప్రవాహం అతి ఉద్ధృతమయింది. ఆ సమయంలో వసంత సమీరం ఇష్టారాజ్యంగా మితిమీరి వీచసాగింది. రక్తారుణ పుష్పాలతో వృక్షాలు జ్వలిస్తున్నాయి. పక్షులు నిద్రమాని శ్రవణపేయంగా

పాడుతున్నాయి. మోహవిహ్వలంలో పడిననేను కళ్ళు తిరిగేంత వడితో కొట్టుకుపోసాగేను. ప్రపంచాన్ని చూడటానికిగాని, మంచీచెడూగాని తెలుసుకునేందుకు వీలులేక పోయింది. అప్పుడు—

ఇప్పుడు యవ్వనం పొంగి పొరలుతోంది. గాని నేను ఒడ్డున కూరుకుపోయాను. సమస్తచరాచరాల గభీరగానాన్ని నేను వినగలుగుతున్నాను. వినీలాకాశం నక్షత్ర విరాజమానమైన తన హృదయాన్ని నాకోసం తెరచి ఉంచింది.

39

నా నేత్రాంతరాల్లో, నిర్నిమేషంగా చూస్తూకూచున్న వ్యక్తి ఒకడున్నాడు. స్మృతి తీరాలకావల ఉన్నయుగాల్లోని, జగాల్లోని సమస్త విషయాలను చూసినవ్యక్తివలె అతడు కనబడుతాడు విస్మరింపబడ్డ ఆనాటి దృశ్యాలు పచ్చికమీద మెరుస్తూ, తలిరాకుల మీద ఒణుకుతుంటాయి.

తారాకాగణాలు విహారానికి బయలుదేరే సాంధ్యసమయాల్లో, ఒకే ఒక ప్రేయసి సుందరవదనాన్ని కొంగ్రొత్త ముసుగుల మరుగున అతడు చూస్తూంటాడు-అందుచేతనే అతని హృదయాకాశము ప్రియురాలి కలయికలు ఎడబాట్ల బాధలతో బరువుగా మూలుగుతూంటుంది. ఈ వసంత సమీరం యుగయుగాల ప్రణయ రహస్యాలతోను, కాంక్షలతోను నిండుకొని ఉంది.

40

మాయమైన నా యవ్వనం దగ్గరనుంచి ఈ విధంగా సందేశం వచ్చింది.

“జననమొందని వైశాఖ మాసపు ప్రకంపనలలోనూ, పాడని పాటలతో గంటలు వ్యథాభరితమవుచూన్న చోట, నేను నీ కోసం కాచుకొని ఉంటాను-వయస్సుయొక్క శిథిల పథాల మీదుగా మృత్యుద్వారాలలోంచి నా దగ్గరకు రా.ఏమంటే-కలలు కరగిపోతాయి. ఆశలు భగ్నమవుతాయి. కూడబెట్టు కున్న సంవత్సర ఫలాలు పాడయిపోతాయి-గాని నేనుమాత్రం శాశ్వత సత్యాన్ని ఒక తీరంనుంచి వేరొక తీరానికి పయనించే నీ అనంత జీవిత యాత్రలో నన్ను మళ్ళా మళ్ళా కలుసు కుంటూనే ఉంటావు...”-

41

ఆ పడుచులు నదిలో నీరు తేవటానికి బయలుదేరారు. వాళ్ళ కలకల నవ్వులు ఆ చెట్లలోంచి వినబడుతున్నాయి. వాళ్ళను ఆ దారిలో-ఎక్కడయితే మేకలు నీడల్లో తిరుగుతూ మేత మేస్తూంటాయో,-ఎక్కడయితే రాలిన ఆకులమీంచి నీడ ల్లోకి ఉడుతలు దుముకుతూ పరుగెడుతుంటాయో ఆదారిలో-వాళ్ళను కలుసుకుందామని అభిలషిస్తున్నాను.

గాని ఈనాటి పని పూర్తయిపోయింది-

నాకుండలు నిండిపోయేయి-నే వెళ్ళిపోతాను - నిగనిగలాడు తూన్న పోక ఆకులలోని పసిమిని వీక్షిస్తూ,నదిలో నీరు తేటా నికి వెళుతూన్న వన్నెలాడుల కిలకిల నవ్వులు వింటూ నా గుమ్మంలో నేను నుంచుంటాను.

హిమార్ద్రి సుందర ప్రభాత సమయానమా, సాయం సంధ్యా వేళలలోనూ, బరువైన నా నిండు కుండను ప్రతిరోజూ మోసుకు వెళ్ళటం అంటే నాకు ప్రీతి-

నామనస్సుకు తోచని సమయంలోదానిలోని జలం గలగలా రావం చేస్తూ, ముద్దుముద్దుగా నాతో ఏవో మాటాడేది. తీయని తలపుల నిశ్శబ్దమైన నవ్వుతో శృతికలిపి అదికూడా నవ్వుతూండేది. నేను విచారగ్రస్తుడనై, ఉండగా, కన్నీరు కారుస్తూ వెక్కి-వెక్కి ఏడ్చి నా హృదయంతో మాట్లాడేది. నేను దానిని తుపాను రోజుల్లోకూడా - పావురాల ఆందో ళిత కూజితాలను ముంచెత్తి హోరున కురుస్తూన్న ఝడి వానలో సయితం - మోసుకు వెళ్ళేవాణ్ణి-

ఈనాటి నాపని పూర్తయింది. నా కుండలు నిండిపోయేయి. పశ్చిమాన వెలుతురు క్షీణిస్తోంది. చెట్లక్రింద నీడలు గుమి గూడుతున్నాయి. అవిసె పొలాలనుండి గాఢ నిట్టూర్పు వచ్చింది. యమునాతీరానికి పోయేబాటనే నా ఆశాప్రపూర్ణ నయనాలు వెంబడించి వెళుతుంటాయి-

42

నీవు కేవలం బొమ్మవేనా ? ఆ కనబడే నక్షత్రాల్లా నిజమైన దానివి గావా? ఈ ధూళిలా కూడా నిజమైన దానివి గావా ? అవి చైతన్యంతో స్పందిస్తూంటాయి. గాని ఓ రంగుల చిత్రిమా ! నువ్వు కదలకుండా ఉండి అందరికీ ఎంతో దూరం అయిపోయేవు.

నాతో నీవు వాహ్యాళికి వచ్చిన రోజున నీ శ్వాస నునువెచ్చగ ఉంది. నీ అవయవాలు జీవితాన్ని గానంచేశాయి. నా ప్రపంచం తన వచో శక్తిని నీ కంఠస్వరంలో కనుగొని, నా హృదయాన్ని నీ ముఖార విందంతో తాకింది. నువ్వు నడుస్తూ హఠాత్తుగా శాశ్వత నీడలో ఆగిపోయావు. నేను మాత్రిం ఒంటరిగా నడుచుకుంటూ పోయేను.

జీవితం, పసిపాపలా, నిర్మలంగా నవ్వుతూ, మృత్యు గిలక శాయను గలగల ఆడిస్తూ పరుగెడుతూంటుంది. రారమ్మని నన్ను పిలుస్తోంటుంది. కనబడని దాని వెంట వెళుతుంటాను. గాని నీవు మాత్రం వాహ్యాళికి వచ్చి ఆనాడు ఆగిపోయిన చోటనే, ఆ ధూళి, ఆ నక్షత్రాల వెనుక అలాగే నిలబడి ఉండిపోయావు. నువ్వు కేవలం బొమ్మవి మాత్రమే.

కాదు కాదు! ఎన్నటికీ అలాకాదు ! చైతన్యపు వెల్లువ నీలో పూర్తిగా ఆగిపోయినట్లయితే అది నదులలోని ప్రవాహాన్ని, శోభా పరిపూర్ణ ఉషఃకన్య అడుగులోని కదలికలను, ఆపి

వేస్తుంది. నీ శిరోజాలనలుపు చీకటిలో మాయమవుతే వసంతారణ్యచ్ఛాయ తన కలలతోనే అంతరిస్తుంది.

నేను నిన్ను మరచిపోయాననడం నిజమా ? దారి పక్కనే ఉన్న వికసిత కుసుమాలనుకూడా విస్మరించి ఏమీ వినిపించుకోక, తొందర తొందరగా ముందుకు సాగిపోయాం. నిర్లక్ష్యంగా మనం వెళ్ళిపోతున్నా అవి తెలుసుకోలేక మన విస్మృతిలోకి తమ సువాసనలు విరజిమ్ముతూ, సంగీతంతో నింపేయి. నా జీవిత కీలకస్థానంలో ఆసీనురాల వవ్వేందుకు గాను నా ప్రపంచం నుండి నీవు దూరంగా వెళ్ళిపోయావు. కాబట్టే నా కీ విస్మృతి కలిగింది. జ్ఞాపకశక్తి కలిగింది. జ్ఞాపకశక్తి అట్టడుగుకి మునిగిపోయింది —

నా పాటల ముందు ఉండడం మానేసి వాటితో కలసి ఒకటయిపోయేవు. తొలి ఉషఃకిరణంతోపాటే నా దగ్గరకు వచ్చేవు సాయంకాలపు చివరి పసిడి కాంతితో నిన్ను పోగొట్టుకున్నాను. ఆ నాటినుంచీ అంధకారంలోనే ఎప్పుడూ నిన్ను కనుగొంటున్నాను. నువ్వు ఉత్త బొమ్మవి కావు.

43

మరణిస్తూ, నీవు శాశ్వతమైన శోకాన్ని నా జీవితంలో విడచి వెళ్ళావు. నా మనోదిజ్మండలంలో నీ నిర్యాణ సూర్యాస్త

మయ రంగులతో వర్ణలేపనం చేసి అందులో భూతలం నుంచి వలపుల స్వర్గానికి ఒక కన్నీటి బాట విడచిపెట్టేవు. ప్రియమైన నీ మధుర కౌగిలిలో ఉన్న నాలో, జీవన్మరణాలు దాంపత్యం పొందికతో నాలో ఐక్యం అయ్యేయి.

మేడమీది వసారాలో ఉండి, వెలుగుతూన్న దీపంతో, సమస్త చరాచరాల ఆద్యంతాలు ఎక్కడయితే కలుసుకుంటాయో ఆ ప్రదేశాన్ని చూస్తూన్న నిన్ను చూడగలుగుతున్నానను కుంటున్నాను. ఈ నాటినుంచీ నా ప్రపంచం నీవు తెరచి ఉంచిన ద్వారాల్లోంచి వెళ్ళిపోతూంది మృత్యుపాత్రని నీ జీవనరాగంతో నింపుతూ నా పెదాలకు అందిస్తూ నీవు నించున్నావు అక్కడ—

44

నువ్వు మరణించింది నా బాహ్య ప్రపంచంలో మాత్రమే అనీ - ఈ దృశ్య ప్రపంచం నుంచి అదృశ్య మవటం నా దుఃఖంలో జన్మించటానికే అనీ అర్థం అవగానే, నా జీవితానికి పరిపూర్ణత సిద్ధించినట్లూ, ప్రకృతి పురుషులిద్దరూ నాలో ఏకత్వం పొందినట్లూ అనుభూతి పొందేను.

45

ఓ మానినీ ! నిస్సారమయిన నా జీవితంలోకి సౌంద ర్యాన్నీ, స్వస్థతనీ, నీవు జీవించి వున్న రోజుల్లో నా ఇంటికి

తెచ్చినట్లుగానే, ఇప్పుడు కూడా తీసుకురా. బూజుపట్టిన గంటల పగిలిన ముక్కలను తుడిచిపారవేయి. ఉత్తవయిన బిందెలను నింపు. అశ్రద్ధని వదలిపెట్టు. తదుపరి దేవాగారపు తలుపు తెరచి దీపారాధన చేయి. ఆ దైవ సాన్నిధ్యంలో మౌనంగా మన మిద్దరం కలుసుకుందాం.

46

ఆకాశము తన అనంత నీలిమను చూసుకుంటూ, కలలు గంటూంది. మేఘాలమయిన మేము దాని చిత్త ప్రివృత్తులం, మాకు వేరే ఒక ఇల్లంటూ లేదు

నక్షత్రాలు ఆ అనంతాకాశమకుటంలో ప్రకాశిస్తూంటాయి వాటి చరిత్రలు స్థిరమైనవి. మావి, పెనిసిలు వ్రాతల్లా మరు క్షణం చెరపవీలయినవి. జగన్నాటకంలో మా కిచ్చిన పాత్ర అల్లా, గాలియొక్క రంగస్థల వేదికమీాదికి రావటం, మా ఉరుముల కంజరీలను మ్రోగిస్తూ, మెరపు నవ్వులను ప్రసరిస్తూండడమే. గాని మా నవ్వులనుంచే వర్షం వస్తుంది. అది మాత్రం యదార్థమయింది. మా ఉరుములు మాత్రం పరిహాసాలు కావు. ఇటువంటి మాకు జీతభత్యాలు అడగడానికి కాలంపై ఏ మాత్రమూ హక్కు లేదు. ఏ వాయువయితే వీచి మమ్మల్ని సృష్టించిందో ఆ వాయువే నామకరణం కూడా జరగకముందే మమ్మల్ని ఎక్కడకో ఎగరగొడుతుంది.

47

ఈ బాటయే నే వరించిన సహచరి. పగలల్లా నా పాదాల అడుగున ఉండి నాతో అలా ముచ్చటిస్తూనే ఉంటుంది. రాత్రల్లా నా కలలకు పాటలు పాడుతూంటుంది. ఆమెతో నా కలయిక అనాది అయింది. ఆ కలుసుకోవటం ఉదయాన్నే అంతులేకుండా ప్రారంభమవుతుంది. తన వసంతాన్ని క్రొవ్విరులలోనూ కొంగ్రొత్త పాటలలోనూ తెచ్చుకుంటుంది ఆమె ఇచ్చే ప్రతిముద్దూ, నాకు ప్రప్రథమ చుంబనంలా నిత్య నూతనంగా విలసిల్లుతుంది.

ఆ బాటా, నేనూ ప్రేమికులం. ప్రతిరాత్రీ ఆమెకోసం నా దుస్తులను మార్చుకుంటాను. పాతగిల్లి జీర్ణమయినదుస్తుల్ని తెల్లవారుతూండగా రోడ్డుప్రక్కనున్న సత్రములలో వదలి వెళ్ళిపోతూంటాను.

48

పాతబాటమీదుగానే ప్రతిరోజూ పయనించేను. దాని మీంచే నాపక్వఫలాలను అంగడికితీసుకువెళ్ళేను. దానిమీంచే నా పశువులను పచ్చికబయళ్ళలోకి తోలుకెళ్ళేను. నా పడవనుకూడా మామూలు మార్గాన్నే నదిని దాటించుకువెళ్ళేను. దారులన్నీ నాకు బాగా తెలుసు.

ఒకనాటి ఉదయాన, నా బుట్ట వస్తువులతో బరువుగా ఉంది. పొలాల్లో మనుష్యులు తొందర పనుల్లో మునిగిపోయారు.

పచ్చిక బయళ్ళతో పశువులు నిండిపోయాయి. పంటధాన్యపు ఆనందంతో ధారుణీ వక్షస్సు ఊగుతోంది.

హఠాత్తుగా గాలి కంపించింది. ఆకాశం క్రిందికి దిగి నా నుదుటిని ముద్దుపెట్టుకున్నట్లయింది. మంచు వీడిన ఉదయాలా నా మనస్సు వికసించి చకచక బయలుదేరింది.

పాతదారి మరచిపోయేను. క్రొత్తదారిలో కొద్దిపాటి అడుగులు నడవగానే, నా సుపరిచిత ప్రపంచం అంతా, మొగ్గగా ఉన్నప్పుడు మాత్రమే తెలిసిన పూలలా వింతగా గోచరించింది. నా లోకజ్ఞానం సిగ్గుపడింది. ఆ వింత గంధర్వ లోకంలో దారిగానక తిరిగేను. ఆనాటి ఉదయాన దారి తప్పటమే నా జీవితానికి అదృష్టం పట్టడం అయింది. నా శాశ్వతమయిన పసితనాన్ని కనుగొన్నాను.

49

ఓ నా పాపా! స్వర్గం ఎక్కడుందని నన్నడుగుతున్నావు. మన ఋషులు అది జనన మరణ సరిహద్దుల కావలఉందనీ.- దివారాత్రాల సర్దిష్టసంచారానికి, లయలకు, కట్టుబడి కదలదనీ ఈ పృథ్వికి సంబంధించినది కాదనీ, చెబుతున్నారు

ఆ స్వర్గంయొక్క ఆరని ఆకలిజ్వాల దేశకాలాలకోసమే అని, ఆ స్వర్గం ఈ మట్టిలోనే అవతరించటానికి ఇతోధికంగా ప్రయత్నిస్తూంటుందని నీ కవికి తెలుసు.

ఓ నా పాపా! స్వర్గం నీమధుర శరీరంలోనూ, స్పందిస్తూన్న నీ హృదయంలోనూ సఫలం అయింది.

పృథ్వీమాత పవిత్ర హస్తాలలో ఉన్న నీలోనే స్వర్గం ఉదయించిందని సంతోషంతో ఉప్పొంగి కడలి తన కెరటాల దుందుభులను మ్రోగిస్తోంది. ఆనందంతో కలకలలాడుతూన్న పూబాలలు నిన్ను ముద్దుపెట్టుకుందామని మునివ్రేళ్ళమీద నుంచుని ఉన్నాయి.

50

"పాపాయి"

(దేవేంద్రలాల్ రాయ్ బెంగాలీకి అనువాదం)

"చందమామ రావే! జాబిల్లి రావే! ఇలావచ్చి మా పాపాయి నుదురు ముద్దెట్టుకోవే" అంటూ పిలుస్తూ పసిపిల్లను ఒడిలో ఉంచుకొని తల్లి లాలిస్తోంది. కలలు కంటూన్న చందుృడు ఆమాటలువిని మందహాసం చేస్తున్నాడు. ఆ ప్రదేశానికి వసంత యామిని అవ్యక్త పరిమళం, మామిడితోపుల నీడల ఏకాంతవాసంనుంచి నిశాంహంగం పాడుతూన్న తీయని ఆ పాటలూ, చీకట్లో దొంగతనంగా వస్తున్నాయి.

దూరానగల పల్లెలో కర్షకుని పిల్లనగ్రోవినుండి విషాదస్వరాలు వెలువడుతున్నాయి-లేత వయస్సులోనున్న ఆ తల్లి, డాబా

పై కూచుని బిడ్డని అడ్డాల్లో వేసుకొని "చందమామరావే! జాబిల్లిరావే! ఇలావచ్చి మాపాపాయి నుదురు ముద్దెట్టుకోవే" అంటూ తీయగా జోలపాట పాడుతోంది—

పాడుతూ పాడుతూ ఒకసారి ఆకాశానికి వెలుగైన జాబిల్లిని చూసి, వెన్వెంటనే భూమికి వెలుగైన తన పాపాయిని ఒళ్లో చూసుకొని మురిసిపోతోంది. అదిచూచి జాబిల్లి ప్రశాంత మౌనాన్ని వహించడం ఎందుకోఅని నాకు ఆశ్చర్యం కలుగు తూంటుంది. ఆ పాపాయి బోసినవ్వులు ఒలకబోసి, తల్లిని అనుసరించి "జాబిల్లిరావే!" అంటూ పిలుస్తోంది.

అది విని ఆ తల్లి సంతోష తరంగమై మందహాసం చేస్తుంది! ఆ వెన్నెల రాత్రీ మందహాసం చేస్తుంది ! కవిని, పాపాయి జననికి భర్తను అయిన నేను, ఎవరికీ కనబడకుండా, వెనుక నుంచి ఈ దృశ్యాన్నంతా తిలకించి పులకితుడవుతూంటాను!

51

ఈ హేమంత ప్రథమదివసం నిర్మేఘంగాఉంది. ఒడ్డు నొరసి నది నిండుగా ప్రవహిస్తూ, రేవులో పడిపోతున్న వృక్షంయొక్క బయటపడ్డ వ్రేళ్ళను కడుగుతోంది. పొడవైన సన్నని ఆ పల్లె కాలిబాట, పిపాసాపీడిత నాలుకలా ఆ నది అట్టడుగు చొచ్చుకుపోయింది.

నా చుట్టూ కలయచూసేను. మౌనముద్రలో ఉన్న నీలాంబరాన్ని ప్రవహిస్తున్న నీటిని చూసేను. అప్పుడు నా హృదయం ఆనందంతో నిండిపోయింది. ఆనందమనేది, పసిపాప ముఖంలో జిలిబిలి చిరునవ్వులా నిర్మలంగా నిరాడంబరంగా బహిర్గతమయి వ్యాపిస్తుందని నేను అనుభూతి పొందేను.

52

ఓర్మిలేని ఓ పీరుల్లారా! వేచిఉండటంలో విసిగిపోయి శిశిరం వెళ్ళకముందే బంధాలను త్రెంచుకొని మీరు విడివడ్డారు. కంటికి అగపడకుండా వస్తూన్న ఆ వ్యక్తి జాడలు, దారికాచి కూచున్న, మీదరిచేరగానే, ఓ వుద్యోగపుమల్లికా దామాల్లారా, పెంకె సైనికులయిన గులాబీల్లారా మీరు ముందుకురికి పరుగులు పెడుతూ ఆయాసపడసాగేరు.

మృత్యుగండిదగ్గరకు తరలిన మొట్టమొదటి సైన్యం మీదే. మీయొక్క రంగు, పరిమళాల కల్లోలం గాలిని బాధించేయి. మీరు నవ్వుకుంటూ, ఒకరిమీద ఒకరుపడుతూ, ఒకరినొకరు త్రోసుకుంటూ, గుండెలు విప్పుకొని కుప్పలు కుప్పలుగా పడిపోయారు.

వసంతుడు, మలయమారుతవీచికలమీద తేలియాడుతూ, నియమిత కాలానికి వస్తాడు. గాని అతడు వస్తాడన్న విశ్వాసంతో మందంగా నడచిన క్షణాలను నీవు లెక్కించలేవు. ఆపూర్ణ

విశ్వాసంయొక్క అపరిమితానందంతో నీకాలమంతా మధ్య దారిలోనే ఇష్టంవచ్చినట్లుగా వెచ్చించావు.

అతని అడుగుల చప్పుడు దూరాన్నుంచే విని, అతను నడచి రావటానికై నీ మృత్యువసనాన్ని రివ్వున క్రిందకు విసరి పరచేవు. నీ రక్షకుడు రాకముందే నీ బంధాలు తెగిపోయాయి. అతనువచ్చి నిన్ను తనదానిగా ప్రకటించకమునుపే అతనిని నీవానిగా చేసుకున్నావు.

53

"చంపకం"

(సత్యేంద్రనాథ్ దత్తా బెంగాలీ కనువాదం)

చైత్రం గతించి, వేసవి భూమిని ముద్దులతో కాల్చుకు తింటుండగా, నా మొగ్గను తెరచేను. ఋషీశ్వరుని ఆశ్రమంలోకి అల్లరిమారి భూతం చూస్తున్నమాదిరిగా, సగం భయంతోను, సగం ఆసక్తితోను వచ్చేను.

ధ్వంసం చేయబడ్డ వనాల భయంకర రహస్యాలను నేను విన్నాను. వేసవి అలసటను తీర్చటానికై కోకిల పంచమ స్వరంలో గొంతెత్తి పాడింది నా జన్మ మందిరానికి అమర్చిన రెపరెపలాడే చిగురాకుల తెరలోంచి, భయంకరంగానూ,

విషాదభరితంగానూ, శుష్కించి నీరసంగానూ ఉన్న బయటి ప్రపంచాన్ని చూసేను.

అయినా నేను భయపడక, యౌవ్వన విశ్వాస బలిమితో, ధైర్యంగా బయటికి వచ్చి ఉజ్వల గగనభాండంలో ఉన్న ఘూర్ణిన ద్రాక్షరసాన్ని కడుపునిండా త్రాగి ప్రభాత సుందరికి వందనం చేసాను. నన్నే చంపక పుష్పమంటారు. సూర్యసౌరభాన్ని నా హృదయంలో ఉంచుకొని తీసుకు వెళుతుంటాను.

54

సృష్ట్యాదిలో, పరమేశ్వరుని స్వప్నమథనం నుండి ఇద్దరు వనితామణులు ఉద్భవించేరు అందులో ఒక లలితాంగి స్వర్గంలో ఆస్థాన నర్తకి, పురుషజాతిచే కోరబడే వన్నెలాడి. కిలకిల నవ్వుతూ, ఇనుప కచ్చడాల్ కట్టి కఠోర తపస్సు సలుపుతూన్న మునీశ్వరుల మనస్సులను, డాంబికులైన బుద్ధిహీనుల మనస్సులను అవలీలగా హరించి, మాఘమాసపు ఉద్ధృత గాలుల్లోనూ, వైశాఖపు ఉన్మాదపు పూతలలోనూ విత్తనాల్లా విసరివేస్తుంది.

ఆ రెండవ వనిత స్వర్గరాజ్యానికి పట్టమహిషి. శిశిర సింహాసనాన్ని అధిష్టించిన మగువ విడివడ్డ ప్రణయ హృదయాలను, కన్నీరులా మధురంగానూ, మానససముద్రంలా ఆపాత రమణీ

యంగానూ ఉన్న చిరునవ్వుల దగ్గరకు, నూన్వులకాలంలో చేరుస్తుంది. జీవన్మరణ పవిత్రసంగమ స్థానంలో నెలకొన్న పేరుతెలియని ప్రణయదేవాలయంలో ఆ విడిపోయిన హృదయాలను కలుపుతుంది.

55

మిట్టమధ్యాహ్నపు గాలి కందిరీగ రెక్కల్లా కదులుతోంది. పల్లెలోగుడిసెల పైకప్పులు, బద్ధకంతోఉన్న ఇళ్ళ మీంచి పక్షుల్లా పడుకొని దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నాయి. చెట్లగుబుర్లలోంచి కంటికగపడకుండా కోకిల ఒకటి కమ్మగా పాడుతోంది.

ఆ నవ్యగానసుధ, రాగహీనమైన మానవాళి శ్రమపై ఒలికి, ప్రియుల గుసగుసలకు, తల్లుల ముద్దులకు, పిల్లల నవ్వులకు కమ్మని సంగీతాన్ని మేళవిస్తోంది. ఆ పాటలు గులకరాళ్ళపై సెలయేరులా మనతలపులమీద ప్రవహిస్తూ మైమరచి ఉన్న ప్రతిక్షణంలోనూ సౌందర్య వలయాలు ఏర్పరుస్తాయి.

56

ఏకాంతంగాఉన్న ఈ సాయంత్రం నేనొక పుస్తకాన్ని తీసి, హృదయం ఎండిపోయేవరకు చదవసాగేను. సౌందర్యం అంటే మాటల వ్యాపారస్థులు అయిన కవులు సొగసుగా చెక్కినశబ్ద చిత్రము మాత్రమే అని నాకుఅర్థమయిపోయింది

అలసిపోయిన నేను పుస్తకంమూసి, దీపం ఆర్పేస్తాను ఒక్క-క్షణంలో జాబిల్లి వెలుగు వెల్లువతో నా గదంతా నిండి పోయింది.

ఓ సౌందర్య దేవతా! ఆకాశపు టంచులు పొంగిపొరలి పోతూండే దివ్యతేజోవిరాజితమైన నీవు, చిన్న దివ్వె వెలుగు చాటున, కనబడకుండా ఎలా ఉండిపోయావు? పుస్తకంలోని నాలుగయిదు పొల్లుముక్క-లు పొగమంచులా లేచిశోభిస్తూన్న ధరిత్రీ హృదయాన్నిసైతం ప్రశాంత పరచిన ఆమె మధుర కంఠస్వరాన్ని ఎలా వినబడకుండా చేయగలిగేయి ?

57

ఈ శిశిరం నా హృదయంలో ఉయ్యాల లూగింది. కాబట్టి నాదే. ఆమె కంకణాలలో మెరుస్తున్న చిరుగంటలు నా రక్తంలో మ్రోగేయి ఆమె హిమావగుంఠనం నా ఊర్పులో రెపరెప కొట్టుకూంటూంది. గాలిలో ఎగురుతూన్న ఆమె ముంగురుల మధుర స్పర్శ నా కలలన్నిటిలోను పొందుతూనే ఉన్నాను. నా జీవిత స్పందనాల్లో నృత్యం చేస్తున్న చలితకిసలయాలపై ఆమె అధిష్టించింది. వినీలాకాశంలోంచి నవ్వుతూన్న ఆమె కళ్లు, వాటి కాంతిని నానుంచే ఆస్వాదించాయి.

58

నక్షత్రాలు వినీలాంబరంలో గుమిగూడి నవ్వుకున్నాయి. ఇసుక, మన్ను, నృత్యంచేస్తూన్న పిల్లల్లా గిర్రున తిరుగుతున్నాయి. హర్షధ్వానాలతో మానవుని మనసులో ఉత్సాహం రేకెత్తింది. ఆ నక్షత్రాలతో కలసి ఆడుకుందామని అతని ఆలోచనలు ఉవ్విళ్లూరేయి. మానవుని కలలు అగమ్యగోచరమయిన ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోతూ, గట్టినేలను పట్టుకొని నిలబడటానికై చేతులు జాపుతాయి. ఆ ప్రయత్నాలే ఇటు కలుగాను, రాళ్ళుగాను రూపొందుతాయి. ఆ విధంగానే మానవనగరం నిర్మించబడింది.

వర్తమాన జీవిత క్షణాలనుంచి ప్రత్యుత్తరాలు కోరుతూ గత కాలంనుంచి ఎన్నోగొంతులు ముసురుకు వచ్చేయి. వాటి రెక్కల చప్పుళ్ళు చలిస్తూన్న నీడలతో గాలిని నింపేయి. మనసులో నిద్రించని భావనలు, నవ్యరూప పిపాసా తీవ్రతతో చీకటి ఎడారిమీంచి ఎగిరి పోగోరి, గూళ్ళను విడిచిపెట్టాయి. అవి నక్షత్రాలలో తమను కనుగొనకోరి, జ్యోతిర్మయ తీరాన్ని వెతుక్కుంటూ, దీపంలేకుండా తమస్సులో పయనిస్తూన్న యాత్రికులు-అవి కవీశ్వరుని కవితావాగురలో చిక్కుకుంటాయి. ఊహా నిర్మాణం కాని ఆ నగరంలోని దుర్గాల్లో వాటిని ఉంచుతాను. ఆయుధపాణులై యుద్ధసన్నద్ధులవమని భవిష్యత్ సంగ్రామ రంగాలనుంచి వాటికి పిలుపు

వస్తుంది. రాబోయే శాంతి సమరాలలో చేతులు కలుపమని ఆజ్ఞాపించబడతాయి.

59

సర్వజ్ఞులం అనుకునే ఆ సీమలోనివారు ఉన్నత దుర్గాలను నిర్మించరు. అచ్చట రోడ్డు పక్కగా శాద్వలాలు పరచుకొని ఉన్నాయి. ఆ ప్రక్కనే పరుగులు పెడుతూన్న సెలయేటి ప్రవాహం ఉన్నది ప్రఫుల్లరాగ ప్రసూనాలతో కలకల లాడుతోన్న కుటీర ప్రాంగణాల్లో ఝుంకారాలు చేస్తూ నిరంతరం తిరుగుతూంటాయి. ఈ సీమలో యువకులు ప్రణయ సందేశాలు అందచేయటానికి చిరునవ్వులతో బయలుదేరి, సాయం సమయానికి భత్యాలు లేకుండా ఒక్క పాటతో మాత్రం ఇల్లు చేరుకుంటారు.

మిట్టమధ్యాహ్నన మగువలు ముంగిళ్ళ చల్లటినీడలలో కూచుని లోలోన ఏదో పాడుకూంటూ, రాట్నాలమీద దారం తీస్తూండగా, గొర్రెల కాపర్ల వేణునాదం వాయుతరంగాలలో కదులుతూన్న సస్యాలమీంచి వస్తోంది. మంచిగంధపు అడవుల మెరుపు నీడలలోంచి పాడుకుంటూ పోతున్న బాటసారులు ఈ వేణునాదాన్ని విని ఆ మందానందాన్ని పొందుతూంటారు. వణిజులు తమ సరుకులతో నదికి దిగువ ప్రదేశంలోనే ప్రయాణం చేస్తారు. కాని, ఈ సర్వజ్ఞుల సీమలో మాత్రం లంగర్లు దింపి పడవలను ఉంచరు. ఎగురుతూన్న జండాలతో సైనికులు ముందుకు పోతూంటారు. వాళ్ళ రాజు తన రథాన్ని ఎప్పుడూ

ఆపుచేయడు. ఇచ్చటి ప్రజాసమూహాలు ఒకరినొకరు త్రోసుకొని మీదపడుతూ రోడ్లమీద నడవరు ఒకవీ! ఈసీమలోనే నీ గృహం నిర్మించుకో దూరప్రయాణాల్లో నీ పాదాలను అంటిన ధూళిని కడిగివేసుకో. నీ వీణాతంత్రులను శృతిచేసి పాడుకో. దినాంతమున శీతలశాద్వలంపై శుక్రనక్షత్రంక్రింద కాళ్ళు జాచుకొని ఈ సర్వజ్ఞుల సీమలో హాయిగా విశ్రాంతి తీసుకో.

60

ఓ అమాత్యశేఖరా! నీ ధనాన్ని నీవే తీసుకో. వనవాసినై, అంగనల నెరుగని ఆ మునికుమారుణ్ణి సౌందర్యపు వలలో వేసుకొనమని ఆజ్ఞచేసి పంపబడ్డ స్త్రీలలో నే నొకర్తెను. నీఆజ్ఞ ప్రకారం చేయలేక విఫలురాలనయ్యేను. ప్రభాతానఆమునికుమారుడుస్నానార్థం నదికివచ్చేడు.కపిలవర్ణంతో భాసిస్తూన్న అతని శిరోజాలు, వేనవమబ్బుల్లా అతని భుజాలపై మూగిఉన్నాయి. అతని.అవయవాలన్నీ సూర్యకిరణాల్లా మెరుస్తున్నాయి. పడవ నడుపుకుంటూ వెళుతూన్న మేము అతన్నిచూసి కిలకిల నవ్వుతూ పాటలుపాడేం. సంతోషావేశంతో అంబరంనదిలోకిదూకి అతనిచుట్టూ గుమిగూడినృత్యం చేయసాగేం. ఆసమయానసే సూర్యుడు ఉదయిస్తూ, నీటి అంచుమీరించి ఆగ్రహ పరవశుడై చూడసాగేడు.
కుమారస్వామిలా ఆ ఋషిబాలుడు కళ్ళు తెరచి, మాకదలికల సొంపును పరిశీలనగా చూసేడు ఆశ్చర్య పరవశుడైన అతని

కళ్లు వేగుచుక్కల్లా మెరిసిపోయాయి. వెంటనే రెండుచేతులు జోడించి పైకెత్తి మమ్మల్ని పొగడుతూ, ఒక మంత్రాన్ని కోమలమైన తన కోకిల కంఠంతో గానం చేసాడు.

అటువంటి అపూర్వమైన పదాలతో ఏమర్త్య భామినినీ ఎవ్వరూఇంతవరకు పొగడలేదు. ప్రశాంత పర్వతశ్రేణుల్లోంచి ఉదయిస్తూన్న ఉషస్సునుద్దేశించి మౌనంగా కీర్తించే మంత్రాల్లో పదాల్లా అవిఉన్నాయి. ఆ లతాంగులు తమ నోళ్ళను కరపల్లవాలతో కప్పుకొన్నారు. కలకల నవ్వులతో వాళ్ళ శరీరాలు ఊగసాగాయి. అదిచూచిన అతని ముఖంలో అనుమాన రేఖలు పరుగెత్తేయి. నేను చాలా నొచ్చుకొని వెంటనే అతని ప్రక్కకువచ్చి అతని పాదాలకు అభివందనం చేసి "ప్రభూ! నా పరిచర్య అంగీకరించండి" అన్నాను.

అక్కడనుండి అతనిని పసిరిక తీరానికి తీసుకొనిపోయి, నా చీనాంబరం కొంగుతో అతని శరీరాన్ని తుడిచి, మోకాళ్ళ మీద నిలబడి నా సుదీర్ఘ శిరోజాలతో అతని పాదారవిందాల్ని పొడియారబెట్టేను.

నేనుముఖంఎత్తి, అతని సుందర నయనాల్లోకి చూసినప్పుడు ప్రప్రథమ లలనకు ప్రపంచం ఇచ్చిన మధురమైన మొదటి ముద్దును నేను చవిచూచినట్లుగా అనుభూతి పొంది మైమరచేను. నేను నిజంగా తరించేను. నన్ను స్త్రీగా సృష్టించిన ఆ విధాతకూడా తరించేడు. ఆ ఋషికుమారుడు అప్పుడు నాతో ఇలా అన్నాడు. "నాకు తెలియని ఏ దేముడివి నీవు,

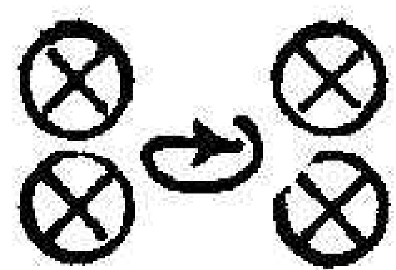
నీస్పర్శ దేవతల దివ్యస్పర్శలాఉంది నీకళ్ళు నిశీథిలోని విచిత్రాలతో నిండిఉన్నాయి."—

ఓ అమాత్యశేఖరా! కాదుకాదు! అది నువ్వనుకుంటూన్న నవ్వువంటిదికాదు! ఓ వయోవృద్ధుడా! నీ ఐహికజ్ఞానధూళి, నీ పారమార్థిక దృష్టిని కప్పివేసింది. కాని ఆ ఋషిబాలుని అమాయకత్వం మంచుతెరలను చీల్చికొని స్త్రీ దేవతని, ఉజ్జ్వలసత్యాన్ని దర్శించింది. నాలోఉన్న దేవాత్మస్వరూపం శక్తిస్వరూపం అతని ప్రథమ ఆరాధనలోని ఉజ్జ్వలకాంతిలో మేల్కొన్నది. నా నేత్రాల్లో ఆనందబాష్పాలు నిండేయి. ఉదయకిరణం నా శిరోజాలను నాసోదరిలా నిమిరింది. అడవి గాలులు పూలని ముద్దుపెట్టుకున్నట్లుగా, నాకపోలాన్ని ముద్దు పెట్టుకున్నాయి—

ఆ కాంతలందరూ చప్పట్లుచరచేరు. పరిహాసంచేస్తూనవ్వేరు. మట్టిలో ముసుగులు ఈడ్చుకుంటూ, విడినజుట్టు ముడయినా పెట్టుకోకుండా అతనిమీదికి వాళ్లు పూలను రువ్వసాగేరు. అబ్బ! ఎంతఘోరం! నానిష్కళంక సూర్యుడా! నాసిగ్గు తన ఉగ్రమైన మంచుతెరను అల్లి, నిన్ను ఆ మదతలతో దాచి రక్షించుకోలేకపోయిందే! నేను అతని పాదాలపైబడి "నన్ను మన్నించండి" అంటూ వేడుకున్నాను.

దెబ్బతిన్న లేడిలా నీడలోంచి, ఎండలోంచి పరుగెత్తి పారిపోయాను. పారిపోతూ "నన్ను మన్నించండి" అంటూనే ఉన్నాను. ఆస్త్రీల అసహ్యమైన నవ్వు చటచటధ్వనులతోడి

గ్నిజ్వాలలా నన్ను వెంటాడి వేధించసాగింది. గాని "నాకు తెలియని ఏ దేముడివి నీవు" అన్న అతని అమృతవాక్కులే గా కర్ణపుటాల్లో నిరంతరం ధ్వనిస్తున్నాయి

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA121B175
పుస్తకం పేరు	ప్రేమకామక
తారీఖు	28/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనక అట్ట	no
మొత్తం పేజీలు	57
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	56
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	munisha
పేజీలు విడదీసినది	munisha
స్కాన్ చేసినది	Khasim
పరీక్ష చేసినది	pragathi
పేజీలు సరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
పరిస్థితి	Good